

“ SİRBİSTAN-TÜRKİYE İŞ FORUMU”

Sonuç Raporu

10 Ekim 2017, Belgrad

T.C. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Sırbistan'ı Resmi Ziyareti kapsamında “SIRBİSTAN-TÜRKİYE İŞ FORUMU”

10 Ekim 2017, Belgrad

T.C. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın resmi ziyaretleri vesilesiyle, DEİK/Türkiye-Sırbistan İş Konseyi tarafından, muhatap kuruluşu Sırbistan Sanayi ve Ticaret Odası (PKS)'nin işbirliği ile 10 Ekim 2017 tarihinde 12.00-17.00 saatleri arasında, Sırbistan'ın başkenti Belgrad'da Sırbistan-Türkiye İş Forumu düzenlendi. T.C. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vucic, T.C. Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ve Sırbistan Başbakan Yardımcısı ve Ticaret, Turizm ve Telekomünikasyon Bakanı Rasim Ljajic'in katılımlarıyla gerçekleşen İş Forumu, Türk ve Sırp iş dünyasının temsilcileri ve her iki ülkeden üst düzey bürokratların aralarında bulunduğu 700'e yakın katılımcıya ev sahipliği yaptı. Sırbistan-Türkiye İş Forumu, iki ülke arasında son yıllarda gerçekleştirilen en geniş kapsamlı etkinlik olarak ön plana çıktı.

İş Forumu'na katılan Türk ve Sırp firmalarının listesi, <http://www.deik.org.tr/contents-fileaction-15565> internet bağlantısında yer almaktadır.

Forum başlamadan önce, ikili firma görüşmeleri gerçekleştirildi. Firma görüşmelerinde, ağırlıklı olarak, tarım, gıda, turizm, tekstil, inşaat, metal sanayi, otomotiv, kimya ve sağlık alanlarında faaliyet gösteren Sırp ve Türk firma temsilcileri bir araya geldi.

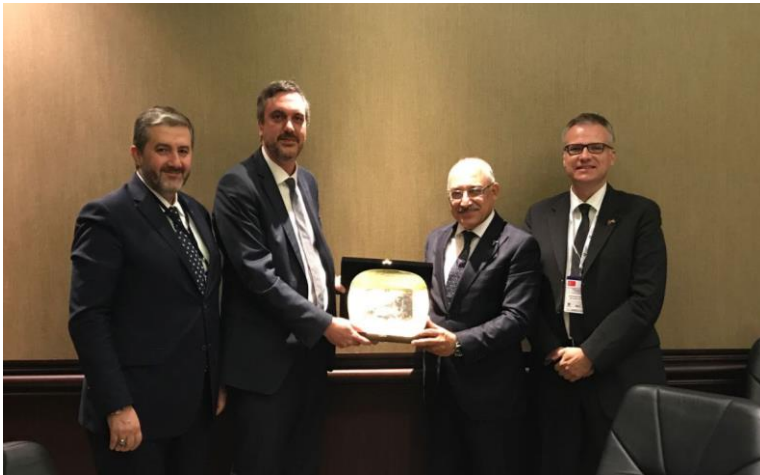

AÇILIŞ KONUŞMALARI

Sırbistan-Türkiye İş Forumu'nun açılış konuşmalarını, DEİK/Türkiye-Sırbistan İş Konseyi Başkanı Aleksandar Medjedovic ile İş Konseyi Eş Başkanı ve Sırbistan Sanayi ve Ticaret Odası'nın Başkanı Marko Cadez gerçekleştirdi. Marko Cadez, konuşmasında 28 Aralık 2015 tarihinde yine Belgrad'da gerçekleştirilen Sırbistan-Türkiye İş Forumu ile mevcut iş forumu arasında elde edilen kazanımları değerlendirdi. İki İş Forumu arasındaki süreçte, 230'dan fazla Türk firmasının Sırbistan'da faaliyete başladığını, 2016 yılına göre ticaret hacminin %26 artış gösterdiğini, Türk firmalarının Sırbistan pazarına olan ilgisinin çok büyük oranda artış kaydettiğini belirten Cadez, Sırbistan'ın iyi bir pazar, güvenli bir tedarikçi ve üçüncü pazarlarla işbirliği imkânı başta olmak üzere pek çok fırsat sunduğunu belirtti.

Cadez, Türkiye ile işbirliği süren mevcutta 4.050 kadar Sırp firmasının olduğunu söyleyerek, Türk firmalarını ticari işbirlikleri yapmaya davet etti. Türkiye ile Sırbistan arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması'nın bazı metinlerinde güncellemelerin yapıldığını aktaran Cadez, iki ülkenin Ekonomi Bakanlarının yeni metinleri imzaladıklarını, bu sayede karşılıklı ticaretin artmasını beklediklerini kaydetti. Türkiye-Bosna Hersek- Sırbistan Üçlü ticaret

mekanizmasına ayrıca önem verdiklerini vurgulayan Cadez, tarım, inşaat, turizm, gıda, tekstil sektörlerinde işbirliklerinin yapılabileceğini belirtti ayrıca, turizm alanında faaliyet gösteren Türkiye'nin önde gelen firmalarından birinin, Sırbistan ile işbirliğine başlayacağını haberini verdi ve bundan ötürü duyduğu memnuniyeti aktardı.

DEİK/Türkiye-Sırbistan İş Konseyi Başkanı Aleksandar Medjedovic, 'Özel sektör heyeti olarak Türkiye'den Belgrad'a ilk defa 2009 yılında az sayıda katılımcı ile bir ziyaret düzenledik. Ancak bu İş Forumu için bir uçak dolusu iş insanı Türkiye'den geldi' dedi. Medjedovic, Türkiye'den Sırbistan'a uçuş seferlerinin artmasına rağmen talebi karşılamadığını, bu durumun hem

iki ülke arasında ekonomik açıdan yakalanan başarıyı temsil ettiğini hem de potansiyel Türk yatırımcılara Sırbistan'a gelmeleri için önemli bir mesaj verdiğini belirtti.

"TÜRKİYE VE SİRBİSTAN ARASINDA TİCARET VE İŞBİRLİĞİ FIRSATLARI" PANELİ

Açılış konuşmalarının ardından, moderatörlüğünü DEİK/Türkiye-Sırbistan İş Konseyi Başkanı Aleksandar Medjedovic'in yaptığı "Türkiye ve Sırbistan arasında Ticaret ve İşbirliği Fırsatları" temalı panele geçildi. Sırbistan'daki Türk yatırımcılarının deneyimlerini aktardığı panelde, finansman olanakları ile yatırım ilişkileri değerlendirildi.

Sırbistan'ın en önemli Türk yatırımcılarından olan Halkbank Belgrad'ın Kurumsal ve Pazarlama Bölümü Başkanı Maja Simic, panelist olarak forumda yer aldı. Simic, Türk iş insanlarının neden kendilerini tercih ettikleri sorusuna, 'Müşterilerimize güven veriyoruz, dürüst bir yaklaşım sergileyerek, müşterileriz ile bire bir ilgileniyoruz' diyerek, bu sebeple tercih edildiklerini açıkladı.

Sırbistan'daki ilk Türk yatırımcılarından olan Jeanci Tekstil'in Yönetim Kurulu Başkanı Taner Büyükcan bir diğer panelist olarak forumda yer aldı. Moderatör Medjedovic, Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vucic'in, Büyükcan'a 'kardeşim' diye hitap ettiğini aktararak, Jeanci Tekstil'in sonraki yatırımcılara ön ayak olduğunu söyledi.

Sırbistan'ı neden tercih ettiniz sorusuna, Büyükcan, yatırımlar için gerekli gördükleri kriterlerin hepsini Sırbistan'ın sağladığını aktardı. Büyükcan, bu kriterlerin, Türkiye'ye fiziki ve kültürel yakınlık, Serbest Ticaret Anlaşması, iyi işleyen bankacılık sistemi, görece ucuz, kaliteli ve yüksek oranda iş gücü ve iyi işleyen demokrasi olduğunu söyledi. Büyükcan, sadece tekstil değil, tarım, hayvancılık, inşaat, turizm ve enerji gibi alanlarda önemli fırsatların olduğunu vurgulayarak, bu alandaki Türk iş insanlarının Sırbistan'ı değerlendirmelerini önerdi. Büyükcan, ayrıca potansiyel yatırımcılara Sırbistan Kalkınma Ajansı (RAS)'nın desteğine başvurmalarını tavsiye etti ve yeni yatırımlar için Halkbank'ın desteğinin önemli olduğunu vurguladı.

Sırbistan Kalkınma Ajansı (RAS) Stratejik Yatırımlar Kıdemli Danışmanı Predrag Deretic, RAS bünyesinde, Türkiye'den gelen yatırımları takip eden temsilci olarak panelde yer aldı. Deretic, Türkiye'den gelen yatırımcıların diğer ülke yatırımcıları ile karşılaştırıldığında, daha sıcakkanlı ve iletişimlerinin daha samimi olduğunu, bu

durumun yatırım süreçlerinde oldukça büyük bir avantaj yarattığını söyledi. Kobilere de destek verdiklerini aktaran Deretic, ilk olarak Jeanci firmasına, ardından Teklas, Aster Tekstil gibi firmalara destek verdiklerini aktardı. Sırbistan'daki olanakları gören Türk iş insanlarının kiralama değil satın alma yoluyla yatırımlarını gerçekleştirdiklerini belirten Deretic, tekstil ve otomotiv yan sanayi alanlarında Türk firmalarının marka haline geldiklerini bu nedenle, bu sektörlerde Sırbistan'da yatırım yapabileceklerini ve bunun yanı sıra, metal işleme, tarım ve gıda alanlarının da değerlendirilebileceğini kaydetti.

Otomotiv sanayi alanında yatırımcı olan Teklas Otomotiv firmasının Fabrika Müdürü Fikret Aynibal, panelde yer alan konuşmacılardan bir diğeri olarak deneyimlerini aktardı. Günlük sorunlarını nasıl çözdüklerine dair iletilen soruya, Aynibal, yerel kişilerden oluşan kadroları ile sorunları çözmeye çalıştıklarını, yetemedikleri durumda, Teklas'ın Bulgaristan ve Türkiye'de yer alan ofisleri ile temasa geçtiklerini aktardı. Sırbistan'ın otomotiv sanayinde oldukça gelişmiş olduğunu belirten Aynibal, teknik okullardan mezun, sanayi üretimini bilen çalışanlara erişimin oldukça kolay olduğunu, çevredeki diğer ülkelere göre Sırbistan'ı daha avantajlı bulduklarını ve iki sene içinde 500 kişiye istihdam sağladıklarını paylaştı.

Tekstil alanında Sırbistan'da önemli bir yatırım gerçekleştiren Aster Tekstil'in Yönetim Kurulu Başkanı İsmail Koçali, panelist olarak yer alan isimlerden bir diğeri oldu. Koçali, Sırbistan'a yatırım yapmadan önce, Ürdün, Özbekistan, Mısır, Romanya ve Bulgaristan'ı araştırdıklarını ancak Sırbistan'ın bu ülkelere göre daha avantajlı koşullar sunduğunu, bu sebeple yatırıma başladıklarını söyledi. Koçali, tekstil alanında yaptıkları yatırım için, genç nüfusun varlığı ve emek yoğun bir yapıya sahip olduğu için Niş bölgesini tercih ettiklerini belirtti. Mevcutta 700 kişiye istihdam sağladıklarını ifade eden Koçali, yeniden değerlendirme fırsatları olsa yatırımları için Sırbistan'ı tekrardan tercih edeceklerini vurguladı.

KAPANIŞ OTURUMU

Kapanış oturumu, her iki ülkeden Bakanların ve Cumhurbaşkanlarının onurlandırmasıyla gerçekleştirildi. Oturumun sunuculuğunu yapan, Sırbistan Sanayi ve Ticaret Odası (PKS) Tarım Sektörü Direktörü Veljko Jovanovic, gerçekleşen forumun PKS'nin düzenlediği en büyük etkinlik olduğunu belirtti.

İlk olarak söz alan, **DEİK Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı ve TIM Başkanı Mehmet Büyükekşi**, iki ülke arasındaki ticaretin seyri hakkında bilgi verdi. Büyükekşi, geçen 10 yıllık süre zarfında, Türkiye'nin Sırbistan'a ihracatında %22 oranında bir artış kaydedildiğini, ihracatın 2016 yılında 582 milyon ABD Dolarına ulaştığını ve bu oranın Türkiye'den Sırbistan'a şimdiye dek gerçekleşen en yüksek ihracat tutarı olduğunu belirtti. Bu süre içinde, Sırbistan'ın Türkiye'ye olan ihracatının ise 3 kat artarak, 288 milyon ABD Dolarına ulaştığını ilettiler. Gerçekleşen bu artışların sevindirici

olduğunu ancak iki ülkenin gerçek potansiyelini yansıtmadığını kaydeden Büyükekşi, imzalanacak Serbest Ticaret Anlaşması ve geniş kapsamlı kurgulanacak Türkiye-Bosna Hersek-Sırbistan Üçlü Serbest Ticaret Anlaşması ile bu potansiyelin elde edilebileceğine dair inancını vurguladı. Büyükekşi, Üçlü Ticaret Mekanizmasının önemli çalışmaları neticesinde İstanbul'da Bosna Hersek-Sırbistan ticaret ofisinin açıldığını ve PKS ile görüşmelerinin sonucunda bu ofise bir Sırp temsilcinin atanacağını ifade etti. İş Forumu'na her iki ülkeden 600'den fazla iş insanının katıldığını aktaran Büyükekşi, İş Forumu'nun organizasyonunda Halkbank'ın sağladığı destek için teşekkürlerini sundu.

Ardından sözü alan **Sırbistan Sanayi ve Ticaret Odası'nın Başkanı Marko Cadez**, aynı gün iki ülkenin Ekonomi Bakanlarının, Sırbistan ile Türkiye arasındaki mevcut Serbest Ticaret Anlaşması (STA)'nın kapsamını genişleterek, güncellenmiş bir STA imzaladıklarını bu sayede Türk ve Sırp iş insanlarının ihtiyaç duydukları çerçeveyi çizdiklerini söyledi. Her iki

hükümetin de önemli desteklerinin olduğunu hatırlatan Cadez, İş Forumu kapsamında yaklaşık 700 firmanın ikili iş görüşmeleri gerçekleştirdiğini aktardı.

T.C. Ekonomi Bakanı

Nihat Zeybekçi, Türkiye ile Sırbistan arasındaki ticaret hacminin geçen yıldan bu yana %35'lik bir artış gösterdiğini, güncel ticaret hacminin 1,1 milyar ABD Doları olduğunu açıkladı ve bu hacmi 2020 yılı sonu itibarıyla 3 milyar ABD Dolarına çıkarma hedeflerinin olduğunu söyledi. Bakan Rasim Ljajic ile imzaladıkları STA

sayesinde, ticaretin önündeki engellerin kaldırıldığını söyleyen Bakan Zeybekçi, güncelledikleri STA ile arzu edilene çok yakın bir yapı getirdiklerini, kamu alımları ve elektronik ticaret konularının eksik kaldığını ancak bu alanlarda da çalışmalara başladıklarını kaydetti. Bosna Hersek'le, Türkiye arasında STA'yı kamu alımlarını da içerecek şekilde hazırladıklarını belirten Bakan Zeybekçi, bir İş Forumu kapsamında güncellenmiş STA'nın imzalanabileceğinin haberini verdi. Sırbistan ile güncellenen STA'da kamu alımları ve elektronik ticareti içerecek şekilde bir güncellemeyi tamamladıkları vakit üç ülke arasında köprü niteliği taşıyan bir Üçlü bir Ticaret Anlaşması yapmayı planladıklarını belirten Bakan Zeybekçi, gelecek dönemde Türkiye, Sırbistan ve Bosna Hersek arasındaki ticaretin ciddi bir oranda artacağını haberini verdi.

Türkiye-Bosna Hersek-Sırbistan Üçlü Ticaret Komitesi toplantısını ve bir İş Forumu'nu, 2017 Aralık ayının başlarında Belgrad'da düzenlemeyi öngördüklerini ileten Bakan Zeybekçi, Sırbistan ile Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasını 2017 yılında tamamlamayı planladıklarını aktardı.

Sırbistan Başbakan Yardımcısı ve Ticaret, Turizm ve Telekomünikasyon Bakanı Rasim Ljajic

Türkiye ile Sırbistan arasındaki ilişkinin 'stratejik ortaklık' seviyesine yükseldiğini vurguladı. Bu seviyeye getiren iki önemli gelişmenin yaşandığını belirten Bakan Ljajic, ilk gelişmenin Halkbank'ın Sırbistan'da yatırıma

başlaması olduğunu, ikinci gelişmenin ise bugün düzenlenen İş Forumu'nun olduğunu söyledi. Bakan Ljajic, son 17 yıl içinde, Türkiye ve Sırbistan iş dünyasından bu yoğunlukta bir katılımın sağlandığı bir toplantının daha gerçekleşmediğini söyleyerek, bu durumun yeni

yatırımlar ve işbirlikleri için değerlendirilmesi gerektiğini ifade etti. Bakan Ljajic, Sırbistan Cumhurbaşkanı Sn. Aleksandar Vucic'in Türk yatırımcılarının Sırbistan'daki fabrikalarını ziyaret ettiğine dikkat çekerek, bu desteğin başka bir ülkede sağlanmadığını söyledi ve Türk yatırımcılarını Sırbistan'a davet etti.

T.C. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Sırbistan'ın Balkanlar'da istikrarın kilit ülkesi olduğunu söyledi. Sırbistan ile Türkiye arasındaki ilişkilerin her alanda geliştirilmesi konusunda iradenin mevcut olduğunu vurgulayan Erdoğan, "Bu ziyaret ilişkilerimize verdiğim önemin ispatı. Şu anda İş Forumu'nda yaklaşık 700 iş adamı bulunuyor. Bu tablo

ilişkilerimizi daha ileri taşıma arzumuzun ifadesidir" dedi. Türkiye'nin 2011-2015 yılları arasında %7 ve 2017 senesinin ilk yarısında %5 büyüme gerçekleştirdiğini belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan, 'Yap-İşlet-Devret' modeliyle özel sektörün önünün açıldığını ifade etti. Türkiye'nin Balkanlar ile bütünleşmek istediğini vurgulayan Erdoğan, 'kazan-kazan' esasına göre çalışmaların sürdürüleceğini ve birikimlerin paylaşılacağını ifade etti.

Sırbistan'ın gerçekleştirdiği önemli ekonomik reformlara dikkat çeken Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Kaliteli işgücü ve sağlanan kolaylıklar sayesinde bu ilgi kısa sürede somut kazançlara dönüşecek. Karşılıklı ekonomik ilişkileri geliştirmek için hukuki altyapıyı kurduk. İkili ticaret hacminin istikrarlı bir şekilde arttığını görüyoruz. Ticaret hacmi, 2016 yılında 820 milyon ABD Doları oldu, 2017 yılı sonuna kadar 1.2 milyar ABD Dolarına ulaşabilir. İki ülke olarak bu hacmi 3 milyar ABD Dolarına çıkartalım" dedi. İki ülke hükümetlerinin üzerine düşeni yapacağını vurgulayan Erdoğan, iş dünyası temsilcilerinin de yatırıma yöneleceğini ifade etti. Halk Bankası'nın ekonomik ilişkiler açısından önemli katkı sağladığını ve 30 şube ile

Sırbistan'da hizmet verdiğini vurgulayan Erdoğan, ayrıca Sırp Hükümeti tarafından verilen desteklerin de sürmesi gerektiğini belirtti. Altyapı, turizm ve hizmet sektörlerinde fırsatlara

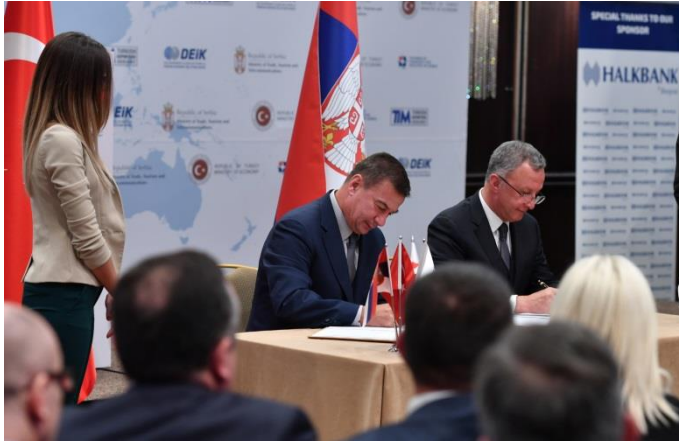

işaret eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, ortak tarihi ve kültürel bağlar ile ilişkiler geliştikçe ekonomik ve ticari ilişkilerin de artacağını söyledi.

Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vučić, Sırbistan ve Türkiye'nin üçüncü ülkelerde yatırım imkânı bulacağına inandığını belirtti. Vučić, "Balkanlar bölgesinde kim size daha iyi şart verirse siz gelin, biz size daha iyisini vereceğiz" dedi. Sırbistan'ın daha fazla yatırımcı çekmek ve çalışmak amacıyla olduğunu ifade eden Vučić, "İlk defa Sırbistan'ın bütçesinde açık

yok. Kamu borcumuzu azaltıyoruz. İşsizlik yüzde 11,8'e indi. Refah seviyesini Türk iş dünyası temsilcileri sayesinde artırdık. Türkler kendilerini adayarak çalışıyor" dedi. Türk iş insanlarının Sırbistan'ın az gelişmiş bölgelerine yatırım yaptıklarını söyleyen Cumhurbaşkanı Vucic, bu bölgelerin yapılan yatırımlarla ayakta olduğunu belirterek, yatırım yapan iş insanlarına teşekkürlerini sundu.

Kapanış konuşmalarının ardından, TAYPA Tekstil Yönetim Kurulu Başkanı Mesut Toprak ile Sırbistan Ekonomi Bakanı Goran Knezevic arasında, TAYPA'nın Sırbistan'ın Kraljevo şehrinde hazır giyim ve konfeksiyon fabrikası kurmasında dair bir Mutabakat Zaptı (MOU) imzalandı. Bahse konu yatırımın, toplam tutarının 5 yıl içinde 35 milyon Avro olması ve 2.500 kişiye istihdam sağlaması hedeflenmektedir.

FAYDALI KURUMLAR

T.C. Belgrad Büyükelçiliği

Tel: +381 11 333 24 00

Faks: +381-11-333 24 33

Adres: Krunska 1, 11000 Belgrade, Serbia

E-Posta: embassy.belgrade@mfa.gov.tr

T.C. Belgrad Ticaret Müşavirliği

Telefon: +381 11 367 62 21

Faks: +381 11 367 62 19

Adres: Maglajska 8/3 Dedinje, 11000 Belgrade, Serbia

E-Posta: belgrad@ekonomi.gov.tr

Sırbistan Sanayi ve Ticaret Odası (PKS)

E-Posta: marija.sepi@pks.rs

Telefon: +381 11 33 00 902/3

Adres: Resavska 13-15 11000 Belgrade, Serbia

Web: <http://www.pks.rs/>

Sırbistan Kalkınma Ajansı (RAS)

E-Posta: office@ras.gov.rs

Telefon: +381 11 3398 900

Web: <http://www.ras.gov.rs/en>

Halkbankası Belgrad

Pazarlama ve Halkla İlişkiler Direktörü: Fatih Karaca

E-Posta: fatih.karaca@halkbank.rs

Telefon: +381 11 204 18 00

Adres: Bul. Milutina Milankovica 9z, 11070 Novi Beograd, Serbia

DEİK (Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu)

Avrupa Bölge Koordinatörlüğü

Adres: RIVER PLAZA Büyükdere Cad. Bahar Sok. No: 13/9-10 34394 Levent/İSTANBUL

Tel: +90 212 339 5000

E-posta: eu@deik.org.tr